

ALBINA CARPAȚILOR

Apare la 15. și ultima fișă-cărel luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sâu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la toate librăriile.

Amor și națiune.

Novelă istorică.

(Continuare.)

Daniel ședea cedând fără voe influinței miraculoase a străinului.

— „Te întreb încă odată,” zise el cu nerăbdare, „cine ești, străine, și ce vrei dela mine?”

— „Ți-am spus-o, Daniel, sunt o umbră, sunt geniul României, care vrea să scape de peire pe unul din fiii ei.”

— „Încercările tale sunt zadarnice, străine.”

— „Oh, Daniel, decă jurămintele mai au valoare înaintea ta, trebuie să te supui voinței mele. Tu pleci capul, că-ți simți ce am să-ți spun. Ascultă. Este de mult de atunci, Daniel, tu erai să părăsești locul nașcerii tale, pentru a-ți începe cariera glorioasă. Sub un arbore la capul satului, ședeați pe un trunchi de copac lângă sârmana fetiță, pe care trebuia să o lași în jale.”

— „Maria!” șopti Daniel tremurând.

— „Da, lângă Maria, Daniel. Ea plângea mititica, pentru că era să te piardă. Er tu unindu-ți lacrimile cu ale ei o consolați, că-ți o iubiați din suflet.”

— „E adevărat, o iubiam”, suspină Daniel cu duioșie.

Necunoscutul avu un suris încântător, dar continuă:

— „Tu mă vei uita — dicea copila privindu-te cu ochii ei scâlțați în lacrimi. — Acolo vei da de cocóne frumoase, care te vor iubi și ți-o vor spune, ér sârmana ta Mariă va muri aci de durere. — Oh nu, i-ai respuns tu, nici-odată nu voiü înceta de a te iubi, ți-o jur în fața lui Dumnezeu, care ne vede, în fața lunii, care ne surde, voiü reveni la tine. — Întorsu-te-ai, Daniel?”

— „Da”, zise tinerul, „m'am întors să mi-o fac nevastă, să o duc cu mine, dar n'am mai găsit-o. Lumea dicea că a dispărut fără urmă. Am cređut-o mórtă, și...”

— „Te-ai cređut scutit de jurământ. Oh, voi ömeni care sub cel mai ușor pretext căutați a vă desfaca de sufetele iubitoare. Tu ai uitat-o, așa-î, ér ea nici un mo-

ment n'a avut alt gând, decât gândul tēu, și-a căutat să se facă vrednică de tine.”

— „Ce spuți, străine, Maria trăește?”

— „Da, trăește pentru a te vedea sperjur, vērșând sângele fraților tēi, stând la îndóelă între asupritor și asuprit. Daniel, ea va muri, și tu o vei fi ucis.”

— „Oh, nu, nu vréu să mórá. Spune-mi, străine, unde se află ea, spune-mi ce face; oh, voiü pleca îndată și o voiü căuta. Spune-mi, oh, spune-mi iute!”

— „Laura!” strigătul de rebel al lui Daniel re-sună de odată în apropierea celor doui ömeni și o cētă compactă de călăreți se vedu înaintând spre ei în galop.

Daniel se cutremurá, sări în picioare și alergând după calul său se aruncá în șea. Acest nume îi reamintise realitatea și-î străpunsese inima. Logodnicul și căpitanul se simți rechiămat la datoria sa.

— „Blăstēm”, murmurá străinul. Apoi aruncându-se în șea într'o clipă se făcu nevęđut.

IV.

Scăparea miraculoasă a lui Daniel de brațul teribil al „spionului valah” făcuse sgomot în castrele lui Batori, unde tótă lumea îl plângea ca pe un mort. Toți doriau să șciă ce se 'ntēmplase, începēnd dela călăreții ce-î veniseră în ajutor până la intimii săi amici.

Dar întrebările repetite întēmpinau la Daniel o tăcere completă. Se părea că vitézul căpitan amuțise în fața misteriosei figuri albe. Sprâncenile lui dese și negri erau încruntate ca și când o cugetare teribilă i-ar fi torturat inima. Buzele sale pronunțau mereu un nume, o frasă: Maria, Maria trăește, și sunt sperjur. Etă gândul înfri-coșat, care se încuibase în sufletul său și nu voia să-l mai părăsescă.

Deși era aproape de miezul nopții, ochii mari ai lui Daniel rămăneau deschși și somnul nu voia să cuprindă corpul său iritat. Tinerul căpitan ședea pe un pat de câmp în cortul său și cu mâinile rezimate pe genunchi părea cufundat în gânduri adânci.

Cineva intră la el. Era fiitorul său cumnat Baltasar Korniş. Faima aventurii lui Daniel ajunsese până la el și acum venia să se informeze despre cele întâmplate. Baltasar credea că el, amicul și fratele lui Daniel, va avea mai mult succes decât omenii indiferenți.

Daniel păru că nici n'aude pașii amicului său, ci remase în pozițiunea de mai înainte, până când Baltasar apropiindu-se de el îl bătui pe umeri.

— „Ei bine, Daniel,” zise el cu glas blând, „ce-i cu tine, ce-ți lipsește?”

Daniel rădică capul, ca și când s'ar fi deșteptat din somn adânc, apoi se uită cu mirare la amicul său.

— „Bună seara, Baltasar,” zise el cu distracțiune, „ce vrei să-mi lipsescă? Mă gândeam la Ma . . . la ziua de mâne.”

— „La ziua de mâne? Ce-are să fie mâne?”

— „Ce fel, nu știi? Ah, da, ai dreptate, nu poți să știi.”

— „Ești curios, amice,” replică fratele Laurei. „Ai niște răspunsuri misterioase și un aer deosebit. Trebuie să fi s'a întâmplat ceva neobicit. Mi s'a spus chiar că pareai bolnav și am venit să te ved.”

— „Îți mulțumesc,” zise Daniel cu aceeși distracțiune întinzând mâna amicului său, care se aședea pe un scaun în fața sa. „Sunt prea bine; numai aerul rece al serii m'a cam oboșit.”

— „Ore numai atâta să fie? Se vorbește în castre de niște aventuri ne mai auzite cu un spion valah, pe care l'ai fi urmărit.”

— „E adevărat,” zise Daniel căutând un mijloc de scăpare și crezând că l'a aflat. „Într'adevăr m'am luat după acel străin, dar n'am putut să-l ajung până la castele Valahilor.”

— „Și pentru atâta ești supărat?”

— „Cum să nu fiu, când totă tabăra știe nereușirea întreprinderii mele. Era o cestiune de onoare pentru mine, ca să pun mâna pe acel spion și etă-mă acum ajuns de risul soldaților.”

— „Ar fi ridicul, Daniel, să aibi astfel de idei, când totă lumea cunoște curagiul și puterea ta fără sémén.” Daniel surise cu amărăciune gândindu-se la mâna de fer a necunoscutului. „Cu toate arestea ai vorbit de ziua de mâne, și-ai dis că te gândești la ea?”

— „Da,” zise Daniel după o pauză devenind nervos sub căutătura scrutătoare a prietinelui său. „Înainte de a dispărea în castre necunoscutul mi-a strigat: „Pe mâne, cavalerie; te voi recunoște după pană.” — „Și după strigătul: Laura, zisei eu.”

— „Ei bine?”

— „Ei bine, cuvintele străinului mă fac a presupune, că Mihaï rupând cu sistemul lui de până acum, va pași pe față și ne va ataca.”

— „Să vină, Daniel. Noi îl așteptăm; sper că nu ți-e frică de luptă.”

— „Oh, nu,” zise Daniel cu iuțela frigurilor. „Aștept ziua de mâne cu nerăbdare. Cât voi fi de fericit să pot

întelni pe acel om, pe acel necunoscut, și să-i spintec masca cu vârful spadei.”

— „Bravo, Daniel; acum te recunosc. Dar liniștește-te și te culcă. Mâne ai lipsă de sânge rece. Se zice, că acel om este nevărsat.”

Daniel tăcu și surse.

Baltasar, convins său nu de adevărul celor spuse, se seculă și plecă, după ce-și luă noapte bună dela amicul său. „Mâne,” murmură el, „va trebui să vină Laura, pentru a-l scirici.” Dîcînd acestea Baltasar se gîndi la spusele călăreților, cari întrevăduseră figura albă a necunoscutului depărtându-se de Daniel, în momentul, când ajunseră ei pe movila Turcilor.

V.

A doua zi se scria 28 Octomvre.

Încă în dorii zilei Mihaï trâmise pe obstacii lui Batori la stăpânul lor cu acest ultimat: Andrei, ca partizan al Turcilor și desertor al cauzei creștinătății, are să abdică, să îmbrace erăși vestimentul preotesc, să se ducă în Polonia și să așede erăși în tron pe Sigismund Batori, pe care-l depărtase cu viclenia, la din contră va decide puterea armelor.

Astfel decisiunea era pusă în vârful sabiei, ca-ți nu se putea presupune din partea lui Batori să-și fi uitat sumeția într'un grad destul de mare, pentru a se retrage de pe tron. Cardinalului-principe nu-i remase deci alta, decât să trâmă înderēt obstacii lui Mihaï și să se pregătescă de luptă.

Malespina, care se afla în castelele lui Mihaï, mai încercă să îmblăndescă pe principele român și să-l aducă la idei pacifice. Mihaï rezolūt a sfârși odată cu Batori, nu ascultă pe Malespina ci-l trâmise la rezervă, care se afla sub comanda fiului său, în capul castrelor.

Andrei Batori, silit astfel a lua măsuri extreme, porunci comandantului suprem Caspar Korniş să așede trupele în ordine de bătae. În curînd trupele inimice se aflară față în față în câmpia dintre Șelimber și Sibiu: Batori pe țermul drept al Cibinului între Gusteriță și Sibiu, Mihaï pe locul mai rădicat dela Șelimber.

Centrul liniei lui Batori îl formau 1000 de călăreți unguri sub Moise Szekely, lângă el 300 călăreți poloni, armați cu arcuri, pistole, și săbii, sub un comandant polonez.

Aripa dreptă se compunea din 1000 de pedestrași ai orașelor săsești sub comanda căpitanului brașoven George Aradi, precum și din pedestrima oferită de unguri. Totă aripa dreptă era comandată de Stefan Lazar, un resboinic vitéz. La aripa stângă se aflau 600 de omeni din garda princiară în uniformă albastră sub comanda lui Stefan Peresith și Francisc Thuri. Lângă ei erau trupele ajutătoare sub Petru Huszár și Stefan Thahi. Totă aripa stângă o comanda Petru Huszár. În a doua liniă se aflau despărțaminte singuratic sub Banul Iugoșan Andrei Barsai, trabanți nobili și soldați de fortăreță, er Caspar Sibric înderētul lor forma legătura cu rezerva. Acesta consta din nobili și comiți cu contingentele lor. Între aceștia era Baltazar Korniş și Daniel Zalasdi.

Andrei Batori, călare pe un frumos armăsar, era înarmat cu sabiă, coif și panceră preste sutană. El ținu o cuvîntare înfocată cătră armată insultând și batjocorind în

mod nedemn pe Mihai și armata sa: „Mihai este un șerpe, pe care l'am încălțit la șinul meu și care acum voește a mă mușca. Frații săi sunt păstori de porci și de capre. El însuși se asemănă mai mult unei bestii decât unui om. El s'a aliat cu lotri și turme fără căpetai spre peirea patriei. Nu vă temeți de această națiune barbară, coruptă, supusă de veciă Ungurilor, de acest popor de sclavi, care ar trebui să fiă pedepsit cu năpârca și bastonul, ér nu cu sabia.“

Cuvintele acestea ajungând până la urechile lui Daniel, care separat de ai săi aștepta de pe o înălțime semnalul luptei, produsera pe fața sa roșeța indignațiunii. El își aduse aminte de cuvintele necunoscutului de ieri, își aduse aminte de originea sa și se simți ca străpuns de un stilet de oțel.

— „Ei bine“, continuă Batori, „viteji căpitanii și soldații! vă rog și conjur să faceți ceea ce sunteți datorii vitejiei voștre însuși. Nu lăsați ca această provincie păstrată de voi cu atâta curagiu să cadă sub domnia unui popor blăstemat. În mâinile voștre se află binele patriei și al familiei voștre, laudă și gloriă.“

Apoi Batori se depărtă cu garda sa și se duse pe o colină apropiată pentru a urmări cursul luptei. Aci implântă un stindard cu un A cusut în aur, pentru a arăta armatei locul unde se afla.

Mihai încă ținu o cuvântare către trupele sale, în care și ridea de Batori și de ai săi. „Aci — strigă el arătând spre castrele proprii — este dreptatea, cauza cea bună, tractatele, legămintele, jurămintele de pace, aci e împăratul, aci Dumnezeu! Sus dar, cu isbândă vă așteptă mare gloriă și pradă bogată. Care dintre voi nu s'ar grăbi, să o câștige? Inimicul de dincolo n'are decât responsabilitatea pentru credința și jurământul călcat în picioare, fără vre o bărbăție, numai violenție, curse, propuneri înșelătoare și alianțe criminale cu Turcii. Acolo sub un cap chemat la sântenie stă soldatul fără onoare, sub purpură sfântă se rădică o mână nevrednică și un piept rebel către cer! Ce altceva să se aștepte dela un astfel de inimic decât ceea ce vedeți: discordia sufletului, frica trupului, spaima muerescă, nici o siguranță de învingere și în fine fuga, înainte de a ajunge la luptă.“ Afară de aceea Mihai ordonă trupelor ca desertorilor din armata lui Batori să li se dea pardon.

Armata română stă în ordinea următoare; Aripa stângă o formau voluntarii lui Baba Novac; la aripa dreaptă steteau călăreții serbi, un despărțământ de Căsaci, Moldoveni și alte trupe mercenare, comandate de vitézul Aga Leca. Centrul îl formau resboinicii unguri, sub comanda supremă a lui George Mako, lângă ei Polonezii, Căsacii și călărimea română. Reserva o forma Mihai cu boerii săi, suita lor și o miia de Sécui. Strigătul de rebel era: „Isus“.

Daniel urmăria cu atențiune toate mișcările din tabăra lui Mihai. Se părea că toate facultățile sale se concentrau în ochii săi, cari scanteiau cu un foc întunecat. Baltasar Korniş, care se afla mai aproape de el, îl observa din când în când cu mirare și neașcredere. Istoriarea călăreților lui Moise Sékely nu-i ieșia din minte. Lui Daniel se părea că-i pasă puțin de mirarea amicilor săi. El căuta ceva în șirurile române, care se deosebeau în depărtare. Tota împregiurimea sa, totă mișcarea din șirurile transilvane, chiar și Laura, logdnica sa Laura era uitată. Un farmec misterios și iresistibil îl atrăgea către ciudatul străin, care-i spusese atâtea lucruri noi.

— „Sus, Daniel“, zise el, „înălță-ți fruntea de Român, aruncă vestimentul asupritorului și vino cu mine la Mihai.“ — Apoi „Maria trăește“, mai zise acea ființă misterioasă.

Și preocupat de aceste gânduri Daniel vădu pe Mihai, pe vitézul Mihai impresurat de o suită strălucită de boeri români și de pași în haine scumpe cîmpești predominantă câmpia cu ochiul său teribil. Sorele, un sôre de lómnia, care arunca ultimele rațe focose înainte de a intra în gerul iernei, sôrele se oginda în armele strălucitoare și uniformele pompoze. Dar ea, ființa misterioasă, nu se vedea nicăieri.

Deodată tunurile începură a bubui cu o mare câmpia cu tunetul lor înfundat. Mihai scose sabia și învîrtindu-o în aer făcu să iasă scantei din ea. În același moment o figură albă pe un cal alb ca neap se ivi în fața eroului. Mihai îi întinse mâna, pe care figura albă își înclină capul, apoi dădu pîntenii calului și sbura ca fulgerul spre aripa stângă a liniiei române.

Baba Novac, călare pe un armăsar ca para corbului, se puse în mișcare cu voluntarii săi, și în același timp figura albă izolată în câmpie măsură liniile inimice. Daniel, care o urmărise cu cea mai încordată atențiune, vădu că o vede făcând un semn cu mâna.

— „Etă-1“, strigă el către Baltasar uimit. „Etă-1 veđi, mă chiamă! Adio! mă duc să-l întélnesc!“

— „Daniel! oprește-te; nu-ți pierde mințile“, strigă fratele Laurei.

Daniel fărmeccat, atras ca de o putere magnetică înfipse pîntenii în còpsele fugarului său, care sbura spre castrele române, spre întâmpinarea voluntarilor lui Novac.

— „Trădare“, se auđi între șirurile transilvane: „Môrte vindetorului!“

Glónțele vjziră pe la urechile lui Daniel, care fără a întorce capul sbura și sbura mereu. —

Novac se opri uimit la vederea căpitanului lui Batori, ér ómenii săi făcură mină de a se arunca asupra-i.

Atunci figura albă avu un singur gest și armele se plecară.

— „Bine veniși, Daniel!“ zise necunoscutul cu blândețe. „Aici e locul têu!“

(Va urma)

Despre meteoroliți și aerioliți.

Esistă în natură fenomene, a căror înfătoșare e atât de înfricoșată și a căror activitate influințătoare asupra corpurilor de pe pământ e atât de frapantă, încât făptura inteligentă, adecă omul ajunge la desperare cugetând, că în contra lor nu se pòte apèra cu nici un remediù! Între

astfel de fenomene cuprinde locul principal așa numita „cădere a petrilor meteore“, adecă meteoroliții și aerioliții, a căror scenă adevărată e atmosfera și aerul atmosferic.

Căderea petrilor meteore e un fenomen universal și se pòte dice ceresc, și e de o speciă pământescă numai

intr'atata, că noi îl vedem apărând în atmosfera noastră și că însuși petrele meteorice devin în fine părți ale pământului.

Ca toate aparițiunile, care nu s'au putut explica cu acurateță și siguranță, așa și căderea meteoroliților s'a privit încă din timpurile anticității ca minune, ca un ce supranatural. Dar învățatul naturalist nu crede, nu poate să creadă în minuni, deoarece e convins, că toate înfățișările trebuie să fie naturale, și că minunile contrație legilor naturii. — Astfel acest scepticism, care reprobăză faptele complinite fără ca să le afle temeiul lor, a privit toate căderile de meteori ca minuni, erau produsele acestui fenomen, petrele meteorice, le-au ținut oamenii mai ușori de minte ca prețioase talismane, ca un ce sânt, cădută din cer. Aceste și alte credințe în privința acestui fenomen s'au transplantat din timpul antic din generațiune în generațiune până în timpurile mai nouă. Ba și în secolul presente, în care a ajuns cultura și știința la un grad înalt al dezvoltării, în care a străbătut lumina înțelepciunii negura și întunecul neștiinței, se poate încă observa câte-o credință deșertă, lătită printre diferitele poporă, dela care — durere — nu face excepțiune nici poporul român.¹⁾

După cum ne arată clasicii din timpurile cele mai bătrâne, căderea meteoroliților, se precum se numia pe atunci, plôia de petri, era cunoscută în diferite locuri și la diferite poporă. Elenii antici numiau astfel de petri cădătoare: „baetili;” aceste au cădută din cer și astfel s'au ținut de sante și s'au respectat. Romanii antici încă au avut diferite idei despre fenomenul meteoroliților. Așa d. e. la an. 1705 a. Ch. a cădută din cer renumita ancyllă, o bucată de fer neregulată și fără lustru care s'a declarat de Numa Pompiliu de o egidă trimisă pe pământ de Joe ca idolul Minervei și de care a legat oraculul domniea Romei preste totă lumea. — În an. 465 a. Chr. a cădută o importantă masă de pêtre la Aegos Potamos în Tracia, care — după cum mărturisește Plutarch — a fost așa de mare, încât ieșia de o urmă preste nivelul riului, unde a cădută. Tot după spunerea lui Plutarch au cădută la an. 206 și 205 a. Chr. petrii înfocate, erau după mărturisirea naturalistului Plinius la an. 52 a cădută — din cer — în Lucania fer de o natură ca buretele ș. a. ș. a. Dară nu numai din timpul anticității, ci și din evul mediu avem cunoștințe sigure despre căderea meteorilor, din care apoi au purces fără îndoielă tot felul de tradițiuni.²⁾

Însă deși oamenii din timpurile cele mai obscure au avut cunoștințe despre căderea meteorilor, deși au vădută mulți la fața locului astfel de produse ale fenomenului numit, deși s'au nisuit mulți a schimba adevărul faptelor complinite cu fabule misterioase: totuși un fenomen atât de important a ramas neexplicat până în secolul trecut. Numai renumitul fizic Chladni a fost cel dintâiu, care s'a

¹⁾ Cu ocaziunea căderii petrilor meteorice din Jadani (cotton Timiș) din anul 1875 au ajuns niște bucăți meteore de mărime mai însemnată în mâinile țăranilor români, care cu nici un preț n'a voit să le dea dela densi. Ei s'au convins, că săgeta fulgerului a cădută dela D-deu și au fost deci feriți a ajunge în posesiunea bucăților de săgetă, păstrându-le, ca un ce sânt.

²⁾ Între altele mohamedanii au ținut pêtre meteoră ca renumita pêtre neagră, care s'a păstrat și se păstrează în Mekka în pereții bisericii pătrate în Caaba. Despre care se țice, că s'a adus pe pământ curată, străvâdătoare, de arhangelul Gavriel și a devenit neagră de sărutările păcătoșilor căiți. Această pêtre a fost — după învățăturile profetului Mohamed — germeul lumii întregi.

ocupat mai serios cu deslegarea problemei acesteia, aducând prin esaminările sale o lumină în credințele seculare și convingându-ne pe deplin despre adevărata natură a obiectului respectiv. Numitul fizic a publicat la anul 1794 o scrisore despre purcederea meteoroliților, arătând, că aceștia nu s'au rădicat în sus ca masse compacte prin orice putere telură, nici nu s'au putut grămădi din părțile atmosferei, ci că ele ajung pe pământul nostru din spațiul nemărginit al lumii.

Despre originea acestor meteori există cele mai contradicțoare și mai extraordinare hypotese. Trei opiniuni sunt care au domnit între spiritele conducătoare relative la originea meteoroliților, dintre cari însă numai una se pare a fi mai înțeleptă.

Încă în pătrarul prim al secolului presente a învățat un mineralog din Berlin — profesorul Weiss — că petrele meteorice sunt fără îndoielă de origine vulcanică și sunt combalate din cenușă vulcanică, care plutește în aer, cu ajutorul aburilor și gazurilor, care se nasc din toate corpurile pământului nostru. — Deci din aceste masse, după învățatura lui Weiss, au trebuit să se precipiteze petrele meteorice; însă cum a trebuit să se întempe acesta, cum a primit o pêtre meteorică o mărime importantă etc. aceste și alte întrebări au ramas pentru totdeauna nerăspunse. — Hipotesa și-a perdit însemnătatea sa preste pușin și a ramas recunoscută numai de unii partizani mai fideli ai ei.

Mai târziu au căutat naturalistii un alt loc al nașcerii meteoroliților și au crezut că l'au aflat în lună! S'a hotărât, că petrele, care cad adeseori pe pământ între detunări furioase, trebuie să fie produțiuni de ale vulcanilor din lună. — Dacă se presupune atât despre mișcarea lunii cât și a pământului, că aruncătura unei astfel de petri e îndreptată către pământ, atunci se poate afla între lună și pământ acel punct, unde atracțiunea planetului nostru și a satelitului său e de o potrivă de tare. Adecă cei mai mulți astronomi sunt de părerea, că puterile acestor două corpuri universale stau în același raport una către alta, ca massele lor împărțite prin îndepărtarea petrii dela punctul central. — Drumul, pe care trebuie să-l facă o pêtre în prima secundă spre a ajunge la punctul de egală atracțiune, se însemnă ca 8200 metri, prin urmare e cu mult mai mare decât celeritatea unui glob de tun, care e de 326 metri pe secundă. — Acțiunile vulcanice ale lunii nu au dispărut nici decum, deși nu vedem nici o erupere vulcanică. Dacă e un vulcan al lunii în starea activă, atunci aruncăturile sale merg direct spre pământ, dar cad înapoi pe lună, precum cade lava Vesuvului din atmosferă erași pe suprafața pământului, se precum ar cădea înapoi un glob de tun, când s'ar îniepta către lună.

S'a constatat prin esaminări astronomice și fizice, că un corp, care percurge pe pământ într'o secundă drumul cădereii libere de 5 metri, cade pe lună numai cu 0.9 metri, și deoarece luna nu are nici o atmosferă: s'a tras concluziunea, că un corp aruncat în sus dela suprafața sa nu află nici o pedecă în rezistența aerului, ci numai în greutate. O aruncătură cu putere egală înieptată dela ambele corpuri cerești, se va îndepărta deci dela lună cu mult mai tare decât de pe pământ, și astronomul francez La Place a socotit din datele susmenționate încă la an. 1802, că o pêtre aruncată într'o secundă cu o celeritate de 2310

Scenă familiară.

metri, va ajunge otarul, unde se întâlnesc puterile atractive ale pământului și ale lunii și unde își țin echilibrul. Așa dară o pētră aruncată de pe lună cu o putere numai cu ceva mai mare — d. e. cu o celeritate pe secundă de 2450 m. — va trebui să trecă preste acest otar și să vină în sfera de atracțiune a pământului, prin urmare pētra as-

vērilită nu va mai putea să cadă înapoi pe lună, ci pe suprafața pământului.³⁾

³⁾ Veđi „Populaeres Handbuch der physischen Geographie von Dr. W. F. A. Zimmermann“ tomul I. pag. 362. *Ins. aut.*

(Finea va urma.)

Antony.

Dramă în 5 acte de A. Dumas, traducțiune de Leon Jaworower.

(Finea.)

Scena 8.

Antony, Adela, (fără să-l vadă).

Antony. (uitându-se după vicomtesa). Femeia acēsta e bună (vine încet și stă dinaintea Adelei care nu-l vede, cu durere). O! D-đeul meu, D-đeul meu!

Adela (cu blândețe rădicând capul). Nu-ți voesc nici un rău, Antony, pentru câte am suferit.

Antony. Oh! ești un ânger.

Adela. Nu, ți-am spus că e cu neputință a ascunde ceva de acēstă lume, care ne înconjoră cu tóte legăturile ei, și care ne urmărește pândindu-ne cu ochii . . .! Ai dorit să viú, am venit.

Antony. Da, și ai fost insultată într'un mod laș! . . . insultată și eú eram de față și nu puteam face nimic, pentru că era o femeia care vorbea . . . Ași fi dat de ce anii din viața mea chiar decă i-ași fi putut petrece lângă tine ca să fi đis un bărbat cele ce-a đis ea.

Adela. Și eú n'am făcut nici un rău acestei femei.

Antony. Cel pușin și-a făcut singură dreptate, retrăgându-se.

Adela. A ieșit, da, dar aceste cuvinte înveninate pētrunseseră deja în inima mea și a tuturilor acelora ce se aflaú de față . . . Tu nu auđi aci decăt sgomotul muzicēi și resunetul danțului . . . Pe când eú în mijlocul tuturor acestora auđ numele meu vâjiind, numele meu d'o sute de ori repetat, numele meu care este al altuia, și acesta mi l'a dat curat, ér eú l-î întorc pētat . . . Tot sgomotul acestor vorbe-mi pare o singură frasă, repetată d'o sută de glasuri: „Ea e amanta lui.“

Antony. Prietena mea! . . . Adelo!

Adela. Și îndată ce voiú intra éráși, că-cí mult nu pot rămânea aci, ei își vor șopti . . . ochii lor vor devora roșata mea . . . ei vor vedea urma lacrimelor mele . . . Și-mi vor spune: „Ah! a plâns, dar el o va consola, el, că-cí ea e amanta lui“.

Antony. Ah!

Adela. Femeile se vor depărta de mine, mumele vor đice fetelor: „Vedeți pe femeia acēsta? . . . ce avea un bărbat onest . . . care o iubia, care o făcea fericită . . . Nimic nu póte scuza greșéla ei! . . . ea e o femeia pe care voi nu trebuie s'o vedeți: o femeia perđută, ea e amanta lui.“

Antony. Oh! tací! tací! printre tóte aceste femei care e mai curata și mai nevinovată decăt tine? . . . Tu ai fugit, eú te-am urmărit, am fost nemilostiv la lacrimele tale, fără remușcări de cuget la suspinele tale, eú te-am perđut, eú care sunt un miserabil, un laș, te-am desonorat fără să pot îndrepta cea ce am făcut . . . spune-mi ce trebuie să fac pentru tine? Sunt cuvinte care mângăie? Cere-mi viața, sângele meu . . . Fie-ți milă, ce voești, ce poruncești?

Adela. Nimic . . . veđi tu, adeseori o idee înspăimântătoare mi-a trecut prin mintea mea, acēsta este că póte vr'o dată, o singură dată ai putut đice în inima ta . . . „Ea mi s'a dat mie, decí putea să se dea și altuia.“

Antony. Să mor de a fost acēsta.

Adela. Că-cí atunci și pentru tine așa fi o femeie perđută . . . tu asemenea mi-ai đice „ea e amanta mea.“

Antony. Oh! nu nu! tu ești sufletul meu, viața mea, amorul meu.

Adela. Spune-mi, Antony, decă mâne așa fi liberă tot m'ai lua de soție?

Antony. Oh! da îți jur pe D-đeú și pe onóre.

Adela. Fără témă, fără esitare?

Antony. Cu o bucurie ce m'ar înebuni?

Adela. Mulțumesc; așa dar imi rămâne D-đeú și tu, ce-mi pasă de lume? . . . D-đeú și tu șcii că o femeie n'a putut rezista la atât amor . . . femeile acestea, atât de deșarte, atât de mândre, ar fi căđut biruite ca și mine decă Antony al meu le-ar fi iubit, dar el nu le-a iubit?

Antony. Oh! nu, nu.

Adela. Că-cí care femeia ar fi putut rezista lui Antony al meu . . . Oh! tóte câte am đis sunt nebunii . . . eú voesc să mai fiú fericită, voiú uita tot pentru a nu-mi aduce aminte decăt de tinș . . . Ce-mi pasă d'ori ce va đice lumea? Eú nu voiú mai vedea pe nimeni, mă voiú isola cu amorul nostru, tu vei rămânea lângă mine, imi vei repeta pe fie care moment că mă iubești, că tu ești fericit, că suntem fericiți, te voiú crede că-cí cred în vocea ta, în tot ce ese din gura ta. Când vorbești tótă ființa mea tace, ca să te asculte, inima mea nu mai e aprinsă, lacrimile se opresc, remușcarea cugetului adórmee . . . uit tot! . . .

Antony. Nu! nu te voiú mai părăsi, iaú tot asupra 'mi și D-đeú pedepsescă-mé, da! noi vom fi fericiți încá . . . liniștește-te.

Adela (în brațele lui Antony). Sunt fericită! (Ușa din salon de deschide, Vicomtesa apare).

Vicomtesa. Mario!

Antony. Blăstem! . . . (Adela scóte un țipet și fuge pe ușa d'alături).

Scena 9.

Antony, Vicomtesa de Lacy, apoi Ludovic.

Vicomtesa. Domnule, după ce v'am căutat pretutindenii am întrat aci.

Antony (cu amărăciune). Și fără îndoială un motiv fórte însemnat . . .

Vicomtesa. Da, domnule, un om ce se đice servitorul D-vóstră v'e caută, voește să v'e vórbescă, cu D-vóstră însuși, este vorba, đice el, de viața și de mórte.

Antony. Un servitor al meu care voește să-mi vorbescă? ... Oh! Dâna mea, permiteți-i ca să între aci ... Iertați-mă ... De cum va fi în numele cerului; spuneți Adelei, baronesei să vină ... Căutați-o, vă rog! sunteți singura ei prietenă.

Vicomtesa. Alerg (cătră servitor) să între.

Antony. Ludovic! ... oh! spune ce te aduce?

Ludovic. Colonelul d'Hervey a plecat eri de dimineață din Strassburg și în câte va ore va fi aci.

Antony. În câte va ore? ... (chiamă) Adelo! ... Adelo! ...

Vicomtesa (intorcându-se). A plecat acum.

Antony. Ca să se întorcă acasă? ... Nenorocita, sosi-voiă la timp?

(Finele actului IV.)

ACTUL V.

O cameră la Adela d'Hervey.

Scena 1.

Adela. O Camerieră.

(Un servitor aduce 2 luminări și iese)

Adela (intrând, dă boa*) sa camerieret ce o urmază). Poți să te duci.

Cameriera. Dâna voește să remăie singură?

Adela. Dcă voiă avea trebuință, voiă suna, du-te. (Cameriera iese)

Scena 2.

Adela (singură). Oh! în sfârșit ătă-mă singură, acum pot să roșesc și să plâng ... D-șeul meu, ce este dar fatalitatea acésta, căreia permiti să-și întindă brațul în mijlocul lumii, să apuce o femeie care a fost totdeauna virtuoasă, și care voia totdeauna să fie, și s'o tragă fără voia ei cu toate împotririile și țipetele sale, sfărâmând toate rezămele pe care ea se sprijinia, făcându-i peirea din fusuși aceea ce alteia i-ar fi fost mântuirea. Și consimți tu, D-șeul meu, ca acésta femeii să fie privită cu aceieși ochi, urmărită de aceleși injurii ca și acelea ce-și fac o jucărie cu deșonărea lor ... Oh! acésta este ore dreptate? ... O prietină încă, una singură în lume, credea în nevino-văția mea și mă mângăia. Acésta mi-a fost prea multă fericire și nu destulă rușine ... Ea mă găsește în brațele lui părăsită? ... Oh! Antony! Antony! ore totdeauna mă vei urmări! ... Cine vine?

Scena 3.

Adela, Antony.

Antony (intrând). Adelo (cu bucurie). Ah!

Adela. Oh! ér tu! ... Tu aci! în casa bărbatului meu, lângă odaia ficei mele! ... Fie-ți milă de mine, slugile mă respectă încă și-mi dau onărea cuvenită, ore vreă ca mâne să roșesc și înaintea lor?

Antony. Nimeni nu m'a vădut, ș'apoi trebuia ca să îți vorbeșe.

Adela. Da! ai vrut să șci cum am suportat acest cumplit bal? ... bine, sunt calmă, sunt liniștită, nu te teme, retrage-te.

Antony. Oh! nu e acésta ... Nu te îngrozi de cea ce-ți voiă dice.

Adela. Vorbeșce, spune-mi ce este?

Antony. Trebuie să mă urmeză.

Adela. Pe tine și pentru ce?

Antony. Pentru ce? Oh! D-șeul meu, sêrmană Adela! ... Ascultă, tu șcii bine că viața mea e a ta, decă te iubesc cu delir. Ei bine pe viața și amorul meu trebuie să mă urmeză îndată.

Adela. Oh! D-șeul meu, dar spune-mi ce e?

Antony. Adelo, decă ți-ași dice: casa d'alături e în prada flacărilor, zidurile ard, scara se clatină, trebuie să mă urmeză. Ei bine încă ai avea mai mult timp să perđi decât acum. (O trage ca s'o ducă).

Adela. Oh! nu mă vei duce așa, Antony! Acésta e nebunie, fie-ți milă, milă! O! chiăm, strig!

Antony. Așa dar trebuie să-ți spun tot, deorece o vreă: ei bine curagiū, Adelo, într'o oră bărbatul tău va fi aici.

Adela. Ce ăci?

Antony. Colonelul e pôte în capul uliței.

Adela. Acésta nu se pôte, încă n'a sosit vremea întôrceri sale.

Antony. Dar decă ore care bănueli fi aduc, decă ar fi primit scrisori anonime?

Adela. Bănueli? Da, da, acésta trebuie să fie. Oh! sunt perdută! ... Scapă-mă, dar n'ai hotărît nimic încă? ... Tu șciai mai înainte de mine, ai avut timpul să te gândești ... eū, eū, veđi bine că sunt ametită.

Antony. Mai înteu trebuie să te feresc de prima întrevedere cu dânsul.

Adela. Și după aceea?

Antony. Apoi vom lua sfat dela toți, chiar și dela desperare ... Dcă ai fi o femeie d'acele virtuose ca aceea ce te rîdea în acésta sêră ți-ași dice: „Inșelă-l”

Adela. Oh! măcar d'ași putea fi astfel, niți că nu putem să-l încelăm lung timp, noi nu suntem nenorociți pe jumătate!

Antony. Ei bine, tu veđi însu-ți că rămânând aci, nu avem să așteptăm din partea cerului mai multă speranță. Ascultă, sunt liber pretutindenă, unde mă voiă duce, averea mea mă va însoți, și apoi decă chiar mi-ar lipsi, lesne o ași putea rocăștiiga. O trăsură ne așteptă jos, ascultă-mă și gândește-te că alt mijloc n'avem; decă o inimă devotată, decă esistența întregă a unui om ce o aruncă la piciore-ți ... îți sunt destule, ... spune-mi da. Italia, Anglia, Germania ne ofer un asil. Te răpesc familiei și patriei tale, ei bine eū voiă fi tot pentru tine, și familie și patrie, schimbând numele, nimeni cât vom trăi nu va șci cine suntem, și nimeni nu va șci cine am fost după mórtea noastră. Vom trăi izolați, tu vei fi averea mea, D-șeul meu, viața mea, nu voiă avea altă voință decât a ta, altă fericire ca a ta. Vino, vino și noi vom uita pe cei lați pentru a nu ne aduce aminte decât de noi.

Adela. Da, da, ei bine un cuvânt Clarei.

Antony. N'avem un minut de perdut.

Adela. Fiica mea, trebuie să îmbrățșez pe fiica mea ... este ultimul adio ... un adio etern.

Antony. Da, da, du-te, du-te, (o impinge).

Adela. Oh! D-șeul meu!

Antony. Dar ce ai?

Adela. Fiica mea! ... să părășesc pe fiica mea ... căreia într'o ăi se va cere sêma de greșela mamei sale,

*) Un fel de șarf rotund ce pórta damele la gât. N. T.

care va trăi încă, dar nu și pentru dânsa . . . Fiica mea . . . sârmană copilă! . . . care va crede că se înfățișează pură și nevinovată în lume, în vreme ce ea va fi desonorată ca mama sa și mai mult decât muma ei?

Antony. Oh! D-șeul meu!

Adela. Acésta nu este óre adevérat? o pată cădută pe un nume nu se mai sterge; ea-l sapă, îl róde, îl mănâncă, oh! fiica mea.

Antony. Ei bine, o luăm și pe dânsa, vie cu noi; erii încă ași fi cređut că nu o voiú putea iubi, acésta copilă a altuia . . . și a ta . . . Ei bine ea va fi a mea, scumpul meu copil, o voiú iubi întocmai . . . Ia-o și să plecăm, ia-o așa dar, fiă-care moment te perde, la ce te gândești, el va veni, el vine, el este aci! . . .

Adela. Oh! nenorocită! la ce am ajuns? unde m'ai adus, pentru acésta nu ți-au trebuit decât 3 luni . . . Un om îmi încredințéază numele său, pune în mine totă fericirea sa . . . Fiica sa, el o adoră! . . . acésta e speranța bătrânețelor lui . . . ființa în care el va supraviețui . . . Tu vii, acum 3 luni, amorul meu stins se deșteptă, pătez numele ce îmi încredință, sfărâm totă fericirea sa, ce rezămă în mine . . . Acésta încă nu e tot, nu, că-cî nu e destul și răpesc copilul, inima lui, lipsesc bătrânețele lui de desmerdările fiicei sale . . . și în schimb pentru amorul său . . . îi dau rușine, nenorocire și părăsire, șcii tu Antony că acésta e infam?

Antony. Apoi dar ce să facem?

Adela. Să rămânem.

Antony. Și când va descoperi tot?

Adela. El mă va omorî.

Antony. Să te omóre! . . . el să te omóre? tu, să mori? . . . eú să te perd . . . este imposibil, tu așa dar nu te temi de mórte?

Adela. Oh! nu! că-cî ea unește . . .

Antony. Ea desparte. Gândești că vr'o data ași putea crede în visurile tale? eú . . . și că sprijinindu-mé pe ele ași risca cea ce-mi mai rămâne din viață și din fericire? . . . Tu vrei să mori? Ei bine, ascultă-mé, eú asemenea voesc să mor, dar nu singur . . . veđi . . . nu voesc nici ca tu să mori singură. Ași fi gelos de pământul care te-ar acoperi. Bine cuvântat fiă D-șeú care mi a dat o viață izolată pe care s'o pot părăsi fără să pricinuesc o lacrimă unor ochi iubiți. Bine-cuvântat fie cerul care a voit ca în vârsta nădejdei totul să fie sleit și să fiú ostent de tot . . . O singură legătură mă mai ținea d'acéstă lume . . . ea se rupe și eú vroiu să mor! . . . dar cu tine, voesc ca cele de pe urmă bătăi ale inimelor nóstre să-și răspundă, ca ultimele nóstre suspine să se cofunde . . . mă înțelegi? . . . O mórte dulce, ca un somn, o mórte mai fericită ca totă viața nóstra . . . și în fine cine șcie? decă de milă póte nu se vor arunca corpurile nóstre în același mormént.

Adela. Oh! da, acésta mórte cu tine, eternitate în brațele tale . . . Oh! acésta ar fi raiul, decă memoria mea ar putea să móră odată cu mine. Dar înțelegé-mé Antony? . . . Acésta memoriă va rămânea viă în mintea tuturor acelora ce te au cunoscut. Se va cere semă fiicei mele de viața și de mórtea mea . . . Îi vor đice: „Muma-ta

a gândit că un nume pătat se spală cu sânge, copilă, muma ta s'a încelat, numele ei este pentru totdeuna desonorat, pătat, și tu, tu! . . . porți numele mumei tele“, vor đice, ea a cređut că murind va scăpa de rușine și ea a murit în brațele omului căruia îi era datore totă rușinea sa și decă ar voi să tăgăduescă vor rădica piatra morméntului nostru, și arătând îi vor đice „privesce-í, étă-i.“

Antony. Oh! suntem dar blăstemați? nici să trăim, nici să murim împreună.

Adela. Da, da, eú trebuie să mor însé singură, tu veđi, că mă perđi aci fără speranță de scăpare tu, un lucru încă mai poți face pentru mine . . . Du-te în numele cerului, du-te!

Antony. Să mă duc, să te părăsesc! . . . Când el trebuie să soséscă, după ce te-am redobândit să te perd érași? Înfern! și decă nu te-ar omorî el, te-ar ierta? . . . După ce am întrebuintat ca să te posed răpire, violență și adulter, și să esitez pentru a te păstra înaintea unei noi crime? . . . Să perd sufletul meu pentru atât de puțin? . . . Satana însuși va ríde; tu ești nebună, nu, nu, tu ești a mea, precum omul e al nenorocirei (luând-o în brațe). Trebuie să trăești pentru mine, te răpesc . . . și vai d'acela care mă va opri! . . .

Adela. Oh! Oh!

Antony. Țipă și plânge ce-mi pasă?

Adela. Fiica mea, fiica mea!

Antony. Este un copil, mâne va ríde.

(Ei sunt aprópe să iésă, s'aud 2 lovituri în pórtă cea mare.)

Adela (scăpând din brațele lui Antony). Oh! el este, Dumneșeul meu, fiă-ți milă de mine și mă értă, mă iértă.

Antony (părăsind-o). Aidem, totul e sfêrșit.

Adela. Se suie scara . . . sună . . . el este, fugi, fugi!

Antony (închidând ușa). Eh! nu vreu să fug; ascultă tu-mi diceai odinióră, că nu te temi de mórte!

Adela. Nu, nu, oh! fiă-ți milă, omóră-mé!

Antony. O mórte, care ar scăpa reputațiunea ta și a fiicei tale?

Adela. Ți-o cer în genunchi.

O voce (din afară). Deschideți, deschideți, sfărâmăm ușa!

Antony. Și la cel de p'urmă suspin nu vei blăstema pe asasinul têu?

Adela. Îl voiú binecuvénta, dar grăbește-te, acésta ușă . . .

Antony. Nu te teme, mórtea va fi aci înaintea lui . . . dar gândește, mórtea!

Adela. O cer, o voesc, o implor. (Aruncându-se în brațele lui). Vin s'o găsesc.

Antony (sărutând-o). Ei bine, mori deci! (O înjunghie).

Adela (cădând p'un fotel). Ah!

(În același moment ușa din fund e sfărâmată, Colonelul d' Hervey se răpede pe theatru).

Scena 4.

Cei dinainte, Colonelul d'Hervey, Antony, mai mulți Servitori.

Colonelul. Infame! ce veđ? Adela mórta?

Antony. Da, mórta! mi s'a împotrivit și am ucis-o!
(Aruncă stiletul la picioréle Colonelului).

FINE.

Honoré de Balzac.

Traducțiune din englezește de J. R.

(Fine.)

De Balzac poseda întrun grad eminent facultatea fără nume, care face pe cineva capabil a pătrunde în sufletul altora, a se încorpora în corpul lor, a trăi viața lor pentru un timp dat; a se simți iritat sub grijile lor, a se înveseli în plăcerile lor. Întocmai ca zeul păgân Vișnu, el avea darul lui Avatar, după plac putea să-și schimbe identitatea cu a altei persoane. Însă metamorfozele lui Vișnu erau limitate la dece, pe când ale lui de Balzac erau nenumărate. El exercita această putere intuitivă minunată, ca un izvor de plăcere și emoțiune. Scăpând de el însuși, și amblând pe bulevard, el putea fi după plac o grisetă, un mecanic, un lion, un magistrat, o ducesă, un sergent de oraș și ori ce. Acosta era singura distracțiune, ce avea în zilele de sărăcie și muncă, și acosta erași era un studiu. Se pôte că el întâlnește un muncitor cu nevasta sa, cari se întorceau din Ambigu-Comique. Îmbrăcat așa de sărac ca ei, el putea să amble alături cu dânsii dela bulevard Pont-aux-choux până la bulevard Beaumarchais, fără a deștepta bănuelile lor. Ei încep prin a critica piesa și pe actori. Apoi formeză un duet plângându-se de scumpetea alimentelor, și de léfa mică plătită de stăpâni. În urmă trec la o discuțiune de natură mai personală. Jean rămăsese prea târziu la cărciumă. Jeanne cochetase cu un vecin. Mai mult decât sigur că încep a se certa, și amenințări, injurii, imprecțiuni și chiar lovituri încheiă petrecerea serei.

Acel scrutător ingenios al inimei umane, care urma părechea ca o umbră, devenia în acel moment una cu ei. Era îmbrăcat în țolele lor, în rufele lor ordinare. El se simte târându-se pe pavagiū în pantofii lor. Când ei se plângeau de scumpetea zarzavatului, el simția stomacul său înțepat de fôme. Când vorbeiau de grijile și necazurile familiei, el simția totă durerea aceuia, ce are un număr de guri mici impregiurul său, fără a le putea împlea cu pâne. Ca Dervișul în „Noptile arabe“ el pronunțase câteva cuvinte magice peste sufletele acestor persoane și ele deveniseră ale sale.

Suferindul ar putea tot atât să încerce a ascunde bóla sa de privirea scrutătoare a medicului, cât ar putea cine-va să acopere infirmitatea sa morală de acei ochi pătrunzători. Colórea unei panglicii, potrivirea unei flori fu pentru dânsul revelarea caracterului unei femei; un creț în rochia ei, o vibrațiune a pulsului ei, și secretul ei îi era atât de cunoscut, ca și când cameriera ei l'ar fi șoptit în urechile lui. Inima perversă trebuie să se fi simțit uneori foarte neliniștită în prezența dluī de Balzac.

„Parisiana era deliciul său — Parisiana, acea ființă răpitoare, formată din cochetăria, eleganță, estravanță, grație, spirit și o lipsă extremă de simț moral! Puteați să-l luați a vedea pe Vinerea lui Milo, său orī care altă Vinere, și a specula dinainte de rapsodia magnifică ce va saluta urechia Dvoastră, când ochii săi se vor preâmbila pe incomparabilele forme de marmoră. Însă nimic din toate astea. Espresiunea sa era de cea mai complectă nepăsare când privia un moment modelul nostru favorit. El nu vedea decât figura neanimată a unei femei cu picioare mari, și cu talia mare pe care nici o artă a corsetierii n'ar

putea vre odată să o reducă la dimensiuni delicate. Ca Byron el era gata să esclame:

„I've seen much finer women, ripe and real
„Than all the nonsense of their stone ideal!“

Însă, én să trecă o ființă mică, rafinată, de cinci picioare și două său trei policari, cu tocuri înalte amblând pe trotoar și cu mâni ca și când mânușile ar fi crescut pe ele. Ah! voilà bien autre chose! En veți acel cașemir, cât de elegante sunt crețurile sale. Ce fin acel vël de dantele de Chantilly. Pôte cine-va afară de Jouvin să fabrice acele cinci și trei sferturi? E un picior de copil, ce se zărește sub volanurile brodate! De Balzac este erași animat, inspirat, vesel. Cu toate că acea frumoasă bucată a secului feminin numai a trecut pe lângă dânsul, ea a lăsat în aer un farmec, care-l face delicios de inspirat. Fășiutul depărtat al mătasurilor ei este harmonia cea mai pură, aranjamentul neglijat al șalului ei e mai mult decât draperia unei toge său chlamide. En artiste el iubește modelul său și se mândrește cu dânsul. A d'autres acele fețe perfecte, acele priviri frumoșe reci liniștite, acele pose maiestose, acele minuni albe monotone. Marele autor al „Comediei Umane“ nu are nici un scrupul a mărturisi preferința sa pentru fiica veselă, ingenioasă, rafinată a lutsuriei și leneviei, ale cărei trăsuri sunt delicios de neregulate, a cărei taliă se pôte cuprinde cu o mână, care mai mult decât sigur are gropițe și un „nez retroussé!“

O mulțime de anecote sunt respândite descriind obiceiurile escentrice ale lui De Balzac, estravanța sa, umórea sa veselă și lipsa sa de bani continuă. La „Ville d'Avray“ clădi ocașă după propriul său plan; și când era terminată, zidarii veniră la dânsul uimiți și-i diseră că nu vedeau nici o scară! Eh bien! dișe architectul amateur, „de vreme ce scările mele încep a mă supera, le voi da afară!“ ceea ce a și făcut, fiind silit a se urca la camera de culcat pe niște scări puse în dosul casei. Păreții salónelor erau goii și desbrăcați cum fi lăsasera lucrătorii, însă aveau inscripțiuni cu cărbuni ca cele următoare: Aici un tablou de Rafael, aici o statuie de Michel Angelo, ceea ce de sigur era tot atât de satisfăcător pentru locatarul plin de imaginațiune, ca și când tablourile și statuetele ar fi fost în adevăr acolo. Însă la Chailot el avea o locuință în adevăr magnifică, pentru înfrumșetarea căreia dete liberă espresiune gustului său singular dară perfect.

Acolo avea un budoar demn a fi ocupat de una din propriile sale eroine — un apartament delicios cu adevărate divane turcești, tapițate cu cașemir alb, cu nasturi roșii și negri și mobilă la fel. Păreții erau acoperiți cu o stofă roșie, peste care era pusă o muselină albă de India încrețită; partea de sus și cea de jos erau mărginite cu o bandă roșie, acoperită cu arabescuri negre. Efectul muselinei môle asupra ponsoului de desubt trebuie să fi fost admirabil aducând nuanța via în o colóre rosă, colórea amorului.

Pe atunci De Balzac asemenea purta o haină albastră strălucitoare, cu nasturi masivi de aur, și un baston mare cu globul încrustat cu turcose. Trebuie să fi fost frumos de vedut acest splendid autor, aședat pompos în budoarul

său alb, întingând condeiul său în călimările magnifice de malachit și aur, pe care i le dăruise un bogat și necunoscut admirator!

Precum am șis mai sus, presimțământul că va deveni odată imens de bogat îl conduse la întreprinderile cele mai bune care vreodată au fost întreprinse de un muritor, pentru a face avere. El avea un respect profund pentru elementele ascunse și misterioase ale naturii și consulta adesea somnambuliști și clairvoyans și chiar bătrânele vrăjitoare, care pentru câțiva franci îți cetesc viitorul într'o păreche de cărți murdare. După ce vizită pe una din aceste somnambule, el afirmă că ea-i a arătat locul precis unde aproape de Pointe à Pitre, Toussaint Louverture îngropase cu ajutorul unor negri comora sa, și cari negri au fost împușcați toți imediat după aceea.

De Balzac porni plin de entuziasm la Theophile Gautier și Jules Sandeau, pe care-i asocia în afacerea de a desgrota această imensă comoră, pe lângă care milioanele lui Montezuma înecate într'un lac fără nume în Mecsico erau o simplă bagatelă. Din această afacere, el acordă generosamente fie căruia din amicii săi o a patra parte, rezervându-și sie-și o jumătate ca descoperitorul secretului. Însă expedițiunea fu abandonată, că-cî cei trei aventurieri abia aveau destui bani pentru a plăti sapele și toporele.

În anul 1833 De Balzac avu unul din acele momente de luciditate cari pot veni numai creierilor marilor cugeători. Deodată el plecă în Sardinia pentru a examina rămășițele minelor de argint părăsite de Romani, cari mine fiind exploatate într'un mod imperfect, el credea că trebuie să mai conțină o mare cătățime de metal precios. O cercetare a terenului dovedi corectitatea teoriei sale, însă nu rezultă nimic din totul, cel puțin nimic pentru dânsul. Încredințând secretul altora, el avu satisfacțiunea de a vedea pe acei oameni luând pe taurul de corne, obținând voia guvernului, exploatând minele și retrăgându-se cu mari averi, rezultatul sagacității sale.

De Balzac ca și Dumas era totdeauna în datorii. Mulțimea creditorilor, cari apăreau ca într'o viziune întunecând tot orisonul ca sufletele amantilor nenorociți în Infernul lui Dante, îl siliau la muncă grea cu condeiul pentru a scăpa de importunitatea lor. Lumea datorrește mai mult decât un cap d'operă tiraniei unui tapișer său giuvaergiu! „A quelque chose les créanciers sont bons.“ Nu este o schiță de fantazie care ne o dă el în „Mercadet“ de acel nenorocit cheltuitor a cărui cameră fu invadată de o legiune sgomotosă de ebrei, fiecare armat cu o poliță. Ei inundă prin ușă, prin gaura cheiei, prin crepăturile ferestrei, descind prin coș, se cobor din pod, rădică un Babel confus de voci, se unesc într'un cor nesuferit și aproape înnebunesc pre sârmanul debitor prin persecuțiunile lor. Mulțimea mereu crește și creditor vine peste creditor, până ce în fine camera e plină de tot, și acei ce mai sosesc formeză o liniă lungă afară, ca o coddă la intrarea unui teatru.

Odată pe când de Balzac era binișor sub plapomă, unde un om, ori cât ar fi dator are un drept a se considera în siguranță contra vocii persistente a lui Shylock, un negustor cu un bilet se prezintă în casa marelui autor. În van i se spune că nu poate vedea pe dl de Balzac — că nu e bine, că a eșit — că e în pat. Creatura sordidă refuză a se mișca din loc până ce nu va vedea obiectul

solicitudinii sale. Feciorul în desperare se hasardă a bate la ușa camerei de dormit, și spre marea sa surprindere i se dăce să introducă pe vizitator. Negustorul deja imblândit e introdus în camera de dormit. Dl de Balzac se scoldă cu curtenia în pat, face creditorului său o înclinațiune gentilă, și-l întrebă cărei întemplieri poate atribui plăcerea acestei visite timpurie. Măgulit de căldurosa primire furnisorul îngână ceva în care numai cuvântul „bani“ se putea așuși. Bani, amice? strigă omul de litere cu surrsul său plin de afabilitate; ai trebuință de bani? Caută în cutia din drépta a mesei de toaletă! Devenind îndată suplu ca o mânășă, vizitatorul alérgă cătră cutia mesei, o deschide, o esamină, și pune mânila la spate — nu e nimic. Ah, dăse Monsieur din pat „pote în cutia din stânga.“ Aceeși cercetare, acelaș rezultat „ori în cea din mijloc.“ Ér nimic. Trebuie să ve ostenesca a căuta sub masa de toaletă (dl de Balzac e atât de amabil încât e o plăcere a-l asculta). Creditorul își pléacă capul în jos — nimic! În acest mod totă mobila e esaminată până și soba. Acum dăse autorul, în totă maiestatea unei scufe ornate; décă nu sunt bani în cutia din drépta a mesei de toaletă, nici în cea din stânga, nici în cea de mijloc, nici sub masă, nici sub pat, nici sub garderob, nici pe sobă, cum dracu cređi că pot să-ți dău bani? A șis, și s'a lungit în pat, ér creditorul ese blăstemând.

Dómna de Surville ne dă un portret grafic al înzestratului ei frate, pe care ni-l reprezintă ca și când l'am avea înaintea noastră. „Când era acasă îl găsia cineva totdeauna într'o haină slobodă de cașmir alb, căptușită cu atlas de aceeași colóre, și tăiată ca aceea a unui călugăr, încins cu o cingătoare de mătase. Capul său era acoperit cu o scufă Dantescă de catifea négră, adoptată încă în mansardă, care a purtat-o totdeauna în urmă, și care a fost făcută chiar de mumă mea.

„După óra în care eșia, haina sa era său prea negrijată, său prea curată. Décă cineva-l întelnia diminéța, ostentit de un lucru de două-spre-dece óre, alergând la tipograf, cu o pělăria vechiă îndesată peste ochi, mânila sale admirabile ascunse în mânuși gróse, picioréle sale închise în cisme lungi trase peste o păreche de pantaloní largi, l'ar fi putut lua lesne drept unul din mulțime; însă décă-și descoperia fruntea și se uita la cineva, ori fi vorbia, omul cel mai vulgar ar fi păstrat o amintire de dânsul...

„Inteligența sa, continuu esersată, desvoltase și mai mult aceea frunte, din natură deja atât de vastă, care strălucia cu atâta lumină! Acea inteligență se trăda în primele sale cuvinte, și chiar în gesturile sale. Un pictor ar fi putut studia pe această față mobilă espresiunea fiăcărui fel de sentiment — bucuria, supărarea, energia, descuragérea, ironia, speranța său deceptiunea; ea reflecta tóte emoțiunile sufletului. El domina aceea vulgaritate ce-i da corpulența prin maniere și gesturi pline de grafiă și distincțiune naturală. Pêrul său, a cărui aranjare o schimba adesea, era totdeauna artistic în ori ce mod îl purta. O daltă nemuritoare, a lăsat trăsurile sale posterității. Bustul fratelui meu, când avea patru-deci de ani, făcut de David, a reproduc fidel frumoșa sa frunte și pêrul său mareț, dovadă, că forța sa fisică egală forța sa morală; ochii săi minunați, liniile fine ale nărilor sale largi, ale gurei sale cu conture undulânde, când bunătatea se alia cu gluma, bărbia, care complecta ovalul pur al feței sale până ce

timpul nu alterase armonia sa. Însă din nefericire marmorul n'a putut reflecta focul acelei făclii a inteligenței, acelor ochi brunți, stropiți cu aur ca ai unui ris."

Ca și tatăl său el avea o credință nestrămutată în longevitatea sa; și credea că decă e să móră și el vre odată va fi prea probabil mai curând din cauza vre unui accident decât de o declinare a puterilor naturale. Odată vorbea de viitor cu unii din intimii lui, spunându-le cum se va pune pe lucru, și o să facă o avere colosală și apoi se va însura ca să aibă două copii; numai două, fiind că două copii se potrivesc așa de bine în jețurile d'înainte ale unei trăsuri. „Însă rezonaū amicii săi, până să se implinescă

tóte acestea vei fi în vêrstă de opt-deci de ani! — Opt-deci esclamă dl de Balzac, bah! acésta e primăvéra vieții! Și fără îndoelă o dicea serios.

El muri la vêrsta de cinci-deci de ani de o afecțiune a inimei, mărită prin privațiuni și muncă grea din tinereta lui, după ce a ajuns să vedă tóte dorințele sale implinite. Cea mai frumoasă din femeile nobile susținu pe peptul ei capul său murind; bogăția cea mai prodigă înconjura patul său; Fama, cu dalta sculptorului, pana biografului și pânza pictorului, ținu paza lângă patul său; și afară la Père-la-Chaise confrăția marilor Decedați făcu loc printre dênșii sacrei sale cenușe.

Theba în Ungaria.

(Ilustraț. pe pag. 349).

La frontiera între Austria de jos și Ungaria Alpă venind dela Sud și Carpații dela Nord își staū față 'n față și forméză strimțórea numită pórta unгурéscă, prin care trece Dunărea din basinul Vienei în câmpia Ungariei de sus. Aci se ating Nemții, Slavii și Maghiarii. Încă din timpurile cele mai vechi se întênlniaū aci mijlóce de comunicațiune importante din Vest și Ost, pentru a trece împreună cu Dunărea prin strimțórea Thebei. Astăzi tot așa este. De aceea s'au născut în apropiere orașe mari, centre de comunicațiune, Viena în Vestul, Pojunul în Ostul porții.

Părăsind Viena pe vapor, și urmând cursul Dunării călătorul zăreșce curând conul frumos rotundit al Thebei. Trecând pe lângă Petronell și Altenburg el ajunge la cele două locuri, care forméză pórta Dunării, Hainburg pe țermul drept și Theba pe cel stâng. Orașelul Theba este destul de frumos, locuit cam de 1500 Nemți și Slavi, cari se ocupă cu cultura pómelor și viilor, seu întră în serviciul societății de navigațiune pe Dunăre ca corăbieri harnici.

Spre Vest, chiar la gura Marchei, se înalță conul de stâncă, pe care-l încoronéză romanticele ruine al castelului Theba. Formațiunea stâncilor este calcară, întreruptă numai de o mică masă granitică, ce se întinde într'o lățime de trei óre de-a lungul Dunării dela Theba până la Pojun. Colțurósă, ruptă și găvănită se înalță stânca castelului. Chiar la țerm stă un turn încă bine conservat, înderétul lui așa numitul turn al călugărițelor, mai încolo o parte a zidurilor, care împreună citadela cu întăriturile inferióre. Castelul a fost cu totul ruinat de Francezi în 1809. De pórta lui principală se apăosteșce acum locuința unei gospodării.

În stânca Thebei a format natura o operă, care de sigur a fost admirată în vécurile anterióre. Abia se va mai găsi pe Dunăre un stan de pétră atât de frumos,

atât de imponent și atât de potrivit pentru fortificare într'o pozițiune atât de importantă. Fruntea lui de pétră e fără rival giur împregiur. Spre Nord și Vest se întinde câmpia cât veți cu ochii; stânca Thebei predomină Marcha și Dunărea.

De sigur stânca acésta a fost folosită în tóte timpurile pentru fortificațiuni. Apropierea Carnuntului, unde și-a dat Marc Aurel marele său suflet, seduce la idea, că Romanii au avut pe stânca Thebei un post de observațiune. Nu este însă probabil că Romanii au trecut Istrul și au avut întărituri pe țermul stâng al său. S'ar părea mai curând că barbarii, póte Quađii, au avut aci o barieră în contra Romanilor.

Legenda atribue nașcerea acestui castel unei fecióre și deduce de acolo numele ei slav Devina (Devoina, Dowina). Atâta e sigur, că odată se ținea de imperiul morav. În anul 864 a fost asediat și cuprins de Ludovic germănul, mai târziu însă ocupat de Unguri. În anul 1233 a fost ars de Ducele Frederic cel resboinic al Austriei împreună cu un orașel ce se întindea la pótele sale într'un sin, în 1272 cucerit de regele Otocar al Bohemieii, care pe atunci domnia și peste țerile austriace. La începutul vécului al 16-lea Theba era în posesiunea contelui de Pesing și St. George; împératul Ferdinand I l'a dăruit palatinului Ungariei Stefan Batori. În anul 1609 l'a cumpérat Ioan Keglevics dela Mathias II și-apoi l'a zălogit la familia Pálocasai. Pentru ultima óră și-a schimbat stăpănul în anul 1635, când a devenit proprietatea palatinului Pavel Pálfi; descendenților lui i-a ramas până în ziua de astăzi. În anul 1603 castelul putea încă înfrânge cu succes atacurile Turcilor, dar curând după aceea s'a ruinat.

Înderétul Thebei se înalță cornul Thebei, după care ochiul póte retăci în câmpia întinsă a Marcheii cu smintiri istorice și preste Dunărea încărcată de vase. Acésta e una dintre priveliștile cele mai încântátóre.

O eroină a poveștilor populare.

I.

Pajura, numită în unele locuri și Pajeră seu Pajoră, după credința poporului român, e o pasere uriașă și năsdřavană, care locueșce în cealaltă lume, în lumea négră seu pe tărémul de jos. Aci își face

ea cuibul pe véful unui abore mare din apropierea unui lac seu a unei fântăni. Un Bălaur care locueșce în fântână îi mănăncă puii în tot anul, până ce în urmă vine un Fêțfrumos seu un Năsdřavan de omóră Bălaurul și scapă de perire puii Pajurei.

Sunt o mulțime de povești, o mulțime de basme și legende populare, în care Pajura jăcă un rol foarte însemnat. Aci ni se arată ce fel de închipuire și credință au Românii despre dânsa și în ce mod se arată ea mulțămitoare Făt-frumosului său Năsdraivanului, care i-a scos puii din ghiarele Bălaurului.

O poveste din România, a cărei principalii eroi sunt Fiul-vacii, Strimbă-lemne și Sfarmă-petri, ne spune următoarele despre această pasere misterioasă:

„Anul se împlinise și era chiar ziua în care, despărțindu-se Fiul-vacii de tovarășii săi, se lăsase sub pământ!*) După aceea pusese fetele, — adică pre logodnica sa și pre logodnicele tovarășilor săi, pe care le scosese el din mâinile unor Smei una câte una — în lăgănul ce stăgata la gaura prin care s'a lăsat el sub pământ, ér tovarășii săi le scosese de-asupra pământului. Dar' bănuind de astă dată Fiul-vacii credința tovarășilor săi, după ce aceștia au scos fetele de-asupra pământului, puse pentru încercare o pîtră de greutatea lui în lăgă. Tovarășii săi, după ce traseră lăgănul până la jumătatea gaurei, îl lăsară să cadă, și Fiul-vacii, la sgomotul petrii, se 'ncredință că bănuela lui a fost dréptă. Védându-se dar' părăsit sub pământ, Fiul-vacii se duse de aci spre a-și găsi un alt mijloc de eșire și ajungénd la un arbore foarte mare s'apropiá de dânsul și védu un cuib de Pajore, ér în acel cuib trei pu. Tot în acel timp védu un Bălaur îngrozitor, care venia dintr'un lac, ce se găsia în apropiere, cu scop ca să mănânce puii de Pajoră. Fiul-vacii nu perdu vremea, se urcă rápede în copac și cu paloșul lui, pe care și-l luase de la Smeii omorîți, tăiá unul câte unul cele dóue-spre-dece capete ale Bălaurului scăpând astfel viéta puilor de Pajore. Aceștia drept recunoscință, îi spuseră că mama lor de bucurie, venind a casă, îl va înghiți. Atunci Fiul-vacii se întristá și se rugá de pu, să-i aréte ei vr'un mijloc de scăpare. Puul îl luará și-l ascuseră sub aripile lor.

Nu mult după aceea veni și Pajora cea bătrână, care plecase ca să caute de mâncare pentru puul ei și aflând dela ei cele întemplate îi întrebá cine a fost apărătorul lor. Ei îi spuseră atunci că a fost un om, dar' că acel om a plecat de multă vreme spre răsărit și nu crede că-l va puteá ajunge.

Atunci Pajora cea bătrână strebátu într'un moment resăritul, și nu putu găsi pe mântuitorul puilor; se 'ntórse apoi și 'ntrebá din nou pre puul ei, să-i spue adevérul, în cătrău a apucat acel voinic; ei îi spuseră că a plecat spre apus. Pajora strebátu într'un moment și apusul, însă se întórse fără nici un rezultat. După aceea se rugá pentru a treia óră de pu, să-i spună ce s'a făcut apărătorul lor, și ei îi diseră că-i vor spune numai atunci adevérul, când ea va făgădui, că nu va face nici un réu aceluí om. Pajora făgădui. Atunci puul scóseră la maídan pe mântuitorul lor. Pajora de bucurie îl înghiți pe jumătate, aducéndu-și însă aminte de făgăduința dată, îl scuipá îndérét și-l întrebá că ce slujbă să-i facă, pentru binele ce-a făcut puilor săi.

Fiul-vacii o rugá să-l scóță pe pământ.

Atunci Pajora-i díse să véneze mai întâiu dóue-spre-dece coșuri de pâne și dóue-spre-dece buți cu apă pentru drum.

*) Unele povești spun că locul pe unde se scobórá Făt-frumosul și Năsdraivanii în cealaltă lume se numește »Buricul pământului.«

Fiul-vacii făcu așa și Pajora încercând la spinare tóte acestea și luând și pe Fiul-vacii își luá sborul spre gura care ducea de-asupra pământului, și la fiá-care semn ce-i făcea Pajora Fiul-vacii îi prăvălia în gură câte un coș de pâne și câte o bute de apă și după o călătorie lungă, după ce Pajura înghițiuse tóte merindele, când furá aprópe să ajungá d'asupra pământului, ér' îi mai făcu semn să-i mai dea ceva de mâncare. Bietul Fiul-vacii, ne mai avénd nimic, fu silit să-și taie din pulpe și i-o dete să mănânce.

Pajora luând pulpa lui în gură și vedénd'o mai dulce la gust ca cealaltă merinde, întrebá pre Fiul-vacii ce fel de carne e acésta? El îi spuse că la semnul, ce i-a făcut, ne mai avénd altă carne, a tăiat bucata aceea din pulpa sa. Pajora îi díse că decá ar fi știut, că el are o carne așa de dulce l' ar fi mâncat de mult, cu tóte acestea fiindu-i milá de binefăcătorul puilor ei, îi dete pulpa înapoi, pe care lipindu-o la un loc și ungéndu-o cu scuipatul ei, rana se vindecá încât nu se mai cunoșcea. Nu puțin după aceea ajunseră pe suprafața pământului, unde Fiul-vacii, mulțámind Pajorei, își luá ziua bună dela dânsa și plecá să-și găséscă logodnica și tovarășii săi.“¹⁾

II.

Până aici partea poveștii ce ne'nteresezá.

Celelalte povești, câte imi sunt mie cunoscute, cari încă trăctézá despre Pajurá, diferesc foarte puțin una de alta în descrierea faptului aici arátat. În fiá-care, când vine vorba despre Pajurá, aflám un loc, un ochiú séu o fântánă mare în apropierea arborelui unde e cuibul cu puul Pajurei, în fiá-care se arată Bălaurul, care are să mănânce puul, apoi Făt-frumosul, care omórá pre Bălaur, mai după tóte poveștile se ascunde sub aripile puilor, érá venind Pajura îl înghite și-apoi îl aruncá afará mai frumos de cum a fost mai înainte. După acésta, ca semn de recunoscință și mulțámită, Pajura îl scóte pe astáaltă lume și când ajunge să iésá, în tóte se arată, că Pajura gustá mai întâiu carne de-a mântuitorului puilor săi, și abia după acésta gustare îl aruncá de-asupra pământului, în lumea albă.

În scurt mai tóte poveștile, atât cele din Bucovina, cât și cele din Transilvania și România, câte le cunosc eu, numai foarte puțin se deosebesc una de alta în istorisirea acestui fapt.

III.

Într'altă poveste, al cărei erou este Práslea cel voinic, vine vorba érá-și despre o pasere, care asemenea locuește pe térémul celáalt.

„Práslea — díce acésta poveste, — care ședeá de-o parte, védu pétra care căduse cu sgomot, mulțámi lui Dumneđeú, că i-a scăpat dílele, și se gândia ce să facá ca să iésá afará. Pe când se gândia și se plángea, dânsul auđi un típet și o váetare, care îi implu inima de jale; se uitá înpregiur și védu un Bălaur, care se încolácise pe un copac, și se urca să mănânce nișce pu de Sgripsor. Scóse paloșul Práslea, se rápedi la Bălaur, și numai decát îl făcu bucáțele.

Puul, cum védurá, îi mulțámirá și-i díserá: vino în coa, omule vítéz, să te-ascundem aici, că de te-a vedea

¹⁾ H. C. Wartha. Calend. Basmelor și al cântur. pop. pe an. 1875 Bucuresci. p. 36—37. —

mama noastră te înghite de bucurie. Traseră apoi o pană dela unul din pui și-l ascuseră în ea.

Când veni Sgripsoróica și vădu gramada aia mare de bucățele de Bălaur întrebă pre pui: cine le-a făcut ăst bine?

— Mamă — țiseră ei — este un om de pe tărîmul celalalt și a apucat în coa spre resărit.

— Mă duc — le țise ea — să-ți mulțămesc.

Ea porni ca vîntul în spre partea în cătrău îi spusese puii, că a apucat omul. După câte-va minute se întorse.

— Spuneți-mi drept — le țise — în cătrău s'a dus?

— Spre apus, mamă!

Și 'ntr'un cés străbătu la cele patru părți ale tărîmului de jos și se întorse cu deșert. Ea ceru ca puii numai decât să-ți spue. În cele mai de pe urmă ei țiseră:

— Décă țî l-om arêta, mamă, ne făgăduesci tu că nu-ți vei face nimic?

Se aședară și porniră, dând Prăslea Sgripsoróicei de câte ori cerea, pîne și carne. Când era mai aprópe să iésă d'asupra, paserea uriașă mai întorse capul să-ți mai dea de mîncare, dar' carnea se sfêrșise. Atunci Prăslea, fără să-și pèrdă cumpétul, trase paloșul și-ți tăiă o bucată de carne móle din buca piciorului de sus și o dete Sgripsoróicei.

După ce ajunse de-asupra, și vădu că Prăslea nu putea să ămble, îi țise Sgripsoróica:

— Décă nu era binele ce mi-ai făcut și rugăciunea puilor mei, mai că te mîncam. Eú am simțit că carnea, pe care mi-ai dat-o în urmă, era mai dulce decât cea de mai nainte, și n'am înghițit-o; rêu ai făcut de mi-ai dat-o.

Apoi o dete afară, i-o puse la loc, o unse cu scui-pat de al sêu, și carnea se lipi. Atunci se îmbrățisară; ea se duse în prăpastia de unde ieșiseră și Prăslea plecă cătră împèrăția tatălui sêu. ¹⁾

Theba în Ungaria. (Pag. 347.)

— Vè făgăduesc, dragii mei!

Atunci ei îl scóseră din pană și-l arêtară; éra ea de bucurie îl strinse în brațe și cât p'aci era să-l înghiță, decât nu l'ar fi acoperit puii:

— Ce bine vei să-ți fac și eú pentru că mi-ai scăpat puii de mórte?

— Să mă scoți pe tărîmul celalalt — respunse Prăslea.

— Greú lucru mi-ai cerut — îi țise Sgripsoróica, — dară pentru că ție îți sunt dátore mântuirea puilor mei, mă învoesc la asta. Pregătește 100 oca de carne făcută bucățele de câte o oca una, și 100 de pânî.

Îndată se gătiră și fură aduse la gura grópei.

Sgripsoróica țise:

— Pune-te de-asupra mea cu merinde cu tot, și de câte ori oiú întorce capul să-mi dai câte o pîne și câte o bucată de carne.

IV.

Din citatul acesta și din cel premergător, cari sémână unul cu altul pînă și 'n cele mai mici amênunte, resultă că Sgripsoróica, masc. Sgripsor, și Pajura, sunt una și aceeși pasere cu dóuè deosebite numiri.

Am țis mai sus, că Românii consideră Pajura, prin urmare și Sgripsoróica, mai mult ca o pasere mitologică, care n'ar fi esistând în acéstă lume, ci 'n ceea-laltă, pe celalalt tărîm.

Se naște acum întrebarea ori de'ntr'adevèr e paserea acésta o pasere mitologică, ori ba?

Judecând după însușirile sale, care i se atribuesc de cătră povești, am putea cu tótă dreptatea să susținem că paserea acésta e o pasere mitologică, decât numai numele

¹⁾ P. Ispirescu: Legendele și Basmele Românilor. Part. I. ed. III București. 1872. p. 42—43. —

„Pajură” nu l'am întelni și 'n vorba de toate dăile a poporului nostru, afară de povești. Însă noi adeseori auzim pre popor, nu numai pre cel din Bucovina, ci și pre cel din Transilvania și România, dând numele de Pajură seú Pajoră și Acvilei ce se află pe monedele austriace. Așa există un joc al pruncilor, care constă întru aceea, că aruncând unul dintre dînșii o monedă în sus, ceilalți trebuie să gîcască: cu care parte e în sus și cu care în jos, cu număr seú cu Pajură? — Jocul acesta e usitat și 'n România, unde mai demult se dicea, când aruncau moneda această „cap seú luntre”? Mai pe urmă, de când moneda austriacă e în us și 'n România spun copiii de-acolo, când o aruncă: „pajure seú număr”?¹⁾

Afară de această adeseori auzim dîcîndu-se și „Pajură împărătescă”.

Deci Pajura seú Sgripsoróica nu e numai o pasere închipuită, mitologică, după cum ne-o înfățosează poveștile populare, ci tot odată și o pasere reală și se numește lat. Aquilla Mogilnik, imperialis, helica și riparia, Falco Mogilnik, melanaëtos si imperialis, germ: Kaiseroder Königsadler. —

Cu toate acestea însă trebuie să însemnez că numirea de „Pajură” se aplică de cătră poporul român mai mult numai paserilor uriașe și nădrăvane, pe care nu le cunosc din vedere, și chipurilor Acvilei de pe monede, pe când paserile cunoscute naturalistilor sub numele de „Aquilla e”, Români nu le numesc „Pajure”, ci parte Vulturii, parte cu alte numiri.

V.

Cum că acest soi de paseri se numește de cătră Români „Vulturii” ne putem încredința și din următorul pasagiu, pe care-l scotem dintr'o poveste din România.

„Mergînd astfel în dorul lelei, — spune povestea din ceștiune despre un băietan, pe care asemenea îl scoborise sôrtea în cealaltă lume, — fără să știe unde se duce și pre unde calcă de cătrănit ce era, se deșteptă din zăpăcela ce-l cuprinse, auzind niște țipete ascuțite și lovituri de aripi desnădăjduite. La auzul ăstui sgomot își rădică ochii în sus și vedu d'asupra unei porți un cuib nemăsurat de mare și în cuib două pu de Vulturii de trei ori mai mari ca o Dropie bătîndu-se, țipînd și apărîndu-se cu aripile de un Bălaur grósnic, care se rădicase până la ei și da năvală să între în cuib și să-i sugrume.

Cum vedu și vedu că puii perd puterea și șerpele vrea să-i prăpădescă, i se făcu milă de ei și scoțînd cuțitul de la brâu tăia în două trupul Bălaurului care atârna până la pămînt. Bălaurul de durere lăsă cuibul și se năpusti spre băiat, însă acesta nu așteptă ca să-l ajungă ci cu un ciomagel ce ținea în mână îl pâlî în cap cu sete și-l prăbuși la pămînt. După aceea îi sfărma capul cu o petră și-i tăia trupul ciocărcîndu-l în mai multe bucăți.

Puul de Vulturii săriră din cuib voioși, mîncară stêrvul Bălaurului în câte-va înghițituri și pre urmă dîseră mîntuitorului lor:

— Vino cu noi în cuib și așteptă până să vină mama, care-ți va respălăti cu prisosință binele ce ai făcut.

Băiatul neavînd alt ce face, se sui cu dînșii în cuib și unul din puul îi dîse:

— Ca ce slujbă ai cere mamei?

— Ași voi ca să mă ducă pe tărîmul celălalt — răspunse băiatul. —

— Cam grea slujbă ți ceri, pentru dragostea noastră însă o s'o faci; cată însă mai înainte de toate să te 'ngrijești de nouă burdușe de bivoli, pline cu cenușă, să i le pu pe spate, ca să le mănânce până va ajunge sus, că-cî e cam mîncăciosă mama noastră.

— Le găsesc eu.

— Alérgă și vino în grabă.

Băiatul se dete jos, puse mărul pe pămînt, îl lovi cu biciul și făcîndu-se casele la loc se gîndi la cele nouă burdușe și ele fură gata pe dată. Cum le vedu, le puse la îndemînă, făcu ér' casele măr și se sui în cuib.

Una din paseri îi dîse:

— Mama e cam iute la fire, dar' să nu te sperii că pentru iubirea noastră se face miel. Întră coala sub aripa mea și să nu ieși până ce nu ți-oii dîce eu.

Abia întră sub aripă și etă că de-odată cerul se întunecă, vîdudul vîjăi, și pămîntul tremură, puul începură să bată din aripe de bucurie strigînd:

— Vino mamă, vino mamă, — și căscară gurile ca să prindă aceea ce le aducea.

Vulturóica ținea în ghiare un vițel de doi ani și ei luându-l îl hăpăiră pe dată. După aceea mă-sa dîse:

— Hm! ce mirósă aici a om după tărîmul celalt?

— Nu mirósă nimic! — răspunseră puul.

— Ba da, da, și voi l'ați ascuns.

— Ba nu!

— Ba da! ... sculați în sus să vă caut!

— Ei bine! și de-ar fi așa, ce i-ai face?

— L-ași înghiți pe dată.

— Dar' decă-i vei fi datore mîntuirea noastră?

— L-ași mîncă de bucurie.

— Asta n'o vei face-o, mamă, că-cî el nu ne-a lăsat să fim înghițiți de Bălaur și ce este mai mult, te-a scăpat de dușmanul cel mai de mórte ... de smeú.

— M'a scăpat el de Smeul, pe care pân' acuma eu nu l'am putut dovedi! — strigă Vulturóica spăimîntată, — el trebuie să fie mai puternic ca mine, scóte-l să-l ved!

— Nu-l scótem până ce nu vei jura pe mîntuirea noastră, că n'ai să-i faci nici un rău.

— Vă jur.

— Și că-l vei duce pe tărîmul celalt.

— Asta-i cam greu, că-cî o să crep de fóme.

— Nu vei crepa, că-cî a 'ngrijit el de-ale mîncării.

— Bine! facă-se pe voia voastră! scóteți-l acum să-l ved.

Puul rădicară aripa și Vulturóica cum vedu pe băiat, deschise ciocul și-l înghiți pe dată. Puul începură să țipe și Vulturóica îl scóse și-l înghiți de trei ori de drag ce-i era și a treia dată lăsîndu-l în cuib viu și sănêtos îi dîse:

— Gătește-te de plecare și veđi de-mi dă în gură câte ce-va ori de câte ori voi căsca gura spre tine, că-cî aminteri te înghiți fără léc de păcat.

Băiatul se prinse bucuros, Vulturóica puse pe spî-nare cele nouă burdușe ca nouă mere, puse de asupra lor pe băiat călare și începu să sbóre spre gura peșterei.

Cum se 'nălță cu căți-va stânjenii în sus, întórse ciocul spre el și el îi aruncă în gură sacul pe care ea îl

¹⁾ G. Dem. Teodorescu. Încercări critice etc. Bucuresci. 1874. pag. 15. —

înghiți pe nemestecate și așa de nouă ori până ce se apropiă de gura puțului. Ajuns acolo, tocmai când era să țină Dómne ajută, pasărea întorse érá-și capul, și el ne mai având ce să-și dea, tăia iute câte o felie de carne dintre glesnele lui și i le aruncă în gură.

Pasărea mestecă în gură cu plăcere aste bucățele și când băiatul se apucă de ghisdurile de afară, ea întorse capul și-și ține:

— De unde luași aste bucățele de carne, că-ți dulci erau?

— Din carnea trupului meu — respunse el sărind la pământ.

Audind pasărea se răpedi ca să-l imbuce, dar' gura puțului era strimță și ea nu putea trece.

— Ah! fecior de lele! — ce-ai fost! — strigă ea cu ciudă, că-ți nu te șciui că ești așa de dulce, te mâncam fără dór și póte. Cu toate astea, pentru binele ce-ai făcut puilor mei, fii bun scăpat.

Țicând aste cuvinte sbură în jos.¹⁾

VI.

Din acest citat ne putem așa dară foarte lesne convinge că Vulturóica dintr'ensul e aceé-și pasăre, pe care am văzut-o și 'n citatele premergătoare, adică Pajura séu Sgripsoróica.²⁾

Tot acéstă pasăre, după cum ne spun vr'o câte-va povești ce se află în gura poporului român din Bucovina, se numește încă și Sgriptoróica séu Sgripcioróica, masc. Sgript, dem. Sgriptor și Sgripcior; în Transilvania: Sgrințor pl. Sgrințori,³⁾ Sgriptor, Sgriptoróica,⁴⁾ și Gripsor,⁴⁾ érá de către Români din Macedonia: Skipaoanne.⁵⁾

Afară de acésta mai e de 'nsemnat că în Transilvania se află și țicerea: „sgrințor bētrân“⁶⁾ séu „sgriptor bētrân“⁷⁾ cu înțelesul de: diavol bētrân germ. alter Teufel, precum și „sgriptoróica“ cu înțelesul de: femeia bētrână, uriciósă și rea.

După Domnii Petri și Poliz Pajura lat. Aquilla germ. der Adler, s'ar numi românește și „Croncan“.⁸⁾

¹⁾ Calend. Basm. și al cânt. pop. București 1877 p. 44—46.

²⁾ S. Petri. Vocabular portativ românesc-nemțesc. Sibiu 1861.

³⁾ G. A. Poliz. Vocabular româno-germân. Brașov 1857.

⁴⁾ Sab. Pop. Barcian. Vocabular român-nemțesc. Sibiu 1868.

⁵⁾ A. de Cihac. Dictionaire d'étymologie daco-romane éléments slaves, etc. Francfort 1879, p. 343.

⁶⁾ S. Petri. op. cit.

⁷⁾ G. A. Poliz. op. cit.

⁸⁾ În Călindarul poporului séu al progresului pe an. 1880.

Însă eu cred că numirea acésta mai de grabă s'ar putea potrivi Corbului, pentru că Corbul într'adevăr croncânește și Dl. Cihac cu tot dreptul o traduce prin „grand corbeau“.⁹⁾

Causa, de ce i se atribue de către poporul român în poveștile sale Pajurei o mărime și-o putere extraordinară, apoi lumea cea négră séu tērēmul de jos de patria sa, vârful unui arbore mare din apropierea unui lac de aședemētul cuibului séu, cred că vine de acolo, pentru că mai întâiu pasărea acésta e foarte mare în comparare cu celelalte pasēri cunoscute Românilor, și al douilea pentru că ea este foarte rară de văzut, locuind de comun pe cei mai înalți munți, în cele mai retrase și întunecose locuri.

Póte însă să fie și altă cauză . . . Dar' pe aceea o las de o camdată s'o lămuréscă alți bărbați mai competenți decât mine, ér eu voiú trece la alte pasēri, care asemenea se țin de familia Pajurei.

VII.

De familia Pajurei se mai țin încă și următoarele două pasēri, pe care le cunosc Români după nume:

Iepurariul, numit altmintrelea și Vultur mare, lat. Aquilla fulva și nobilis, Falco fulvus. germ. der Steinadler, gemeine, schwarze, braune, ringelschwänzige, der Stock-, Berg- und Hasen- oder Rauchfussadler.

Iepurariul gălbiu séu Vulturul gălbiu, lat. Aquilla chrysaetos, Falco chrysaetos, germ. der Goldadler.

Aceste două pasēri sémēnă așa de bine una cu alta, încât cei mai mulți naturaliști au fost până acuma de părere, că sunt una și aceéși pasăre, și numai după ce înbētrânește își schimbă penele. În timpul din urmă însă s'a constatat, că altă pasăre este Iepurariul și alta Iepurariul gălbiu.

Ce se atinge de numele „Iepurariu“ al acestor două pasēri, el vine de-acolo, după cum mi-au spus mai mulți Români din satele Frătăuțul-vechiu și Panțiri, că nutrețul lor cel mai de frunte și mai preferat sunt iepurii, atât cei sēlbatici, cât și cei de casă.

Atâta și despre aceste două pasēri.

București. la p. 15 aflăm următoarele: „În aer planău Vulturii ce veniseră din inimile Balcanilor și de prin pleșurile vârfului ale Carpaților, Cloncanii ce impleau aerul de tristele lor țipete și Corbii și Ciórele ce ciupiau și ele pe unde puteau din mulțimea leșurilor ce zăceau în toate părțile.“ — »Cloncanii« din pasagiul acesta se vede că încă sunt niște pasēri răpitoare, dar' cum se numesc latinește nu pot șci.

⁹⁾ Op. cit. p. 239.

(Finea va urma).

V a r i e t a ț i.

O tâlhărie încercată pe calea ferată. Un diar american reproduce următorul raport al unui șef de stație de pe calea ferată din California:

Trenul Nr. 39 întârziase cu o oră întrégă. Motivul a fost o furtună îngrozitoare, care dura de două-spre-dece ore. Plóea cădea cu găléta din norii cei negri, ér fulgerile și trăsnetele urmau necontenit, sguduind pământul. Era nouă ore séra când în fine începu să se zăréscă lumina roșie a locomotivei, ceea-ce 'mi ușură foarte mult grijea de care eram coprins. Două poduri din circumscripția mea erau cele mai nesigure de pe întréga linie. — Ce nu putea să se întemple pe un ast-fel de timp!

În fine, sosi trenul și grijea mea peri; dar totuși puțin în urmă un mare neastēpēr mă cuprinse, că-ți au fost și alte împrejurări la mijloc: La 11 ore și 30 minute a. m. eram să primesc un pachet cu 13,000 dolari (65,000 fr.); acești bani însă nu au sosit cu trenul dela acea oră, și prin urmare trebuiau să soséscă cu cel pe care 'l așteptam. Apoi idea, că acéstă mare sumă are să rămăie în păstrarea mea în timpul nopței m'a neliniștit foarte mult, că-ți din cauza unor reparații locuiam de câte-va zile singur în gară, pe când celalt personal, care însă nu consista de cât numai din patru ómeni, locuia în niște case la óre-care depărtare de gară.

Oprindu-se trenul, s'au coborât două pasageri, adică mai bine din unul singur, că-cî cel-alt era închis într'un cosciug, care a fost rădicat din vagonul de bagaje.

— „Cine este aci?“ întreabă eu, vedînd că această mesagerie neplăcută este adusă în interiorul localului gărei.

— „Cadavrul cumnatei mele; — ea era nepoța d-nului Eldridge, pe care d-ta îl veți cunoaște, și are să fie îngropată în mormîntul familiei“ îmi răspunse acel domn străin.

— „Atunci trebuie să știu cadavrul aci în această noapte?“ întreabă eu din nou.

— „Da“ îmi răspunse el scurt.

— „Credeți că eu singur aș putea să ajung chiar astă seară la vila d-nului Eldridge?“

— „Cu furtuna acesta va fi foarte greu, eu te consilies să rămâi noaptea acesta la otelul care este situat la o mică distanță de aci. — După acesta am mers la conductor, care m'a predat pachetul cu acele 13 mii dolari, dîcîndu-mi aceste cuvinte:

„Fii atent, domnule, că-cî în acest pachet sunt destui bani pentru a îndemna pe vre-unul din bortașii noștri să îți tragă un glonț în cap, fără să ai timp ca să protestezi.“

Eu i-am dat un răspuns glumeț, care sincer vorbind, a trecut mai mult silit pe buzele mele. În urmă, am făcut un semn conductorului, un fluierat dete semnalul de plecarea locomotivei, și la moment trenul se puse în mișcare. Mă uitam după felinarele cele roșii și când ele dispărură de tot în întunecare mă coprinse uritul singurătății.

Intrînd în casă, am mai aruncat o privire asupra cosciugului, care era așezat în colțul sălei de bagaje în care răspundea ușa dela camera mea. Ne mai așteptînd nici un tren în acea noapte, eram hotărît a-mi pregăti toate comoditățile pentru o odihnă mai bună. — Îndată am aprins focul în cămin pentru a-mi face un ceaiu, am luat luleoa și un jurnal în mână aședîndu-mă în fotoliu. Tote erau pregătite pentru o seară liniștită și plăcută, și vijelia care dura încă făcea și mai plăcută odaia mea.

Cu toate acestea, nu mă simțiam destul de liniștit; tutunul din lulea nu voia să ardă, ceaiul nu-mi plăcea și pentru citirea jurnalului îmi perdeam răbdarea. Numai pentru a mă distra, începui să ascult aparatul telegrafic, a căruia bătaie mi se părea un fel de vorbire a unui amic. — Un tunet înfiorător îmi turbură pentru un moment atențiunea, și în urmă ascultînd aparatul mă înfiorai de tot; foarte deslușit aușiam cuvintele: „*Watch the box*“ (Păzește cosciugul).

După câte-va momente érași aușii! „Păzește cosciugul“, — și pentru a treia oră auș repetîndu-se aceleași cuvinte.

Liniștea mea fugi cu desăvîșire. Cine a trimis această telegramă? Ce însemnă ea? Atunci înțelesei destul de clar că mă aștepta ceva extraordinar. Împins de instinct, luaî din cuiu vechiul meu pistol, care fiind ruginit și nefecărcat nu-mi putea servi la nimic. Apoi mă uitai decă ușa intrării în casă este bine închisă; închisei asemenea și obloanele ferestrelor și deschisei de tot ușa ce era între odaia mea și sala de bagaje, pentru a putea observa neconținut cosciugul.

După acesta, m'am pus la aparat și am întrebat toate stațiile liniei, decă mi-au depeșat ceva. Tote-mi răspunseră că nu! Credeam că n'am aușit bine, și m'am pus lângă ferestra țintind neconținut ochii asupra cosciugului, care-mi devenise și mai înfiorător, când d'odată aparatul strigă érași și foarte deslușit: „Păzește cosciugul“ repetînd aceste cuvinte de trei ori.

Atunci mă hotărîi să rămân deștept totă noaptea și după ce m'am descălțat de grelele mele cisme, m'am aruncat îmbrăcat în pat. Furtuna începuse a se liniști, și încetul cu încetul aușiam bătaia vechiului meu ciasornic, care era atîrnat de zid. El bătu 11 ore, bătu 12. Totul era liniștit. Lampa din sala de bagaje ardea, și eu mă uitam neconținut spre cosciug.

D'odată liniștea érași fu întreruptă prin jocul aparatului aușindu-se cuvintele: „Păzește cosciugul.“ Și eu îl păziam bine. Imediat după acesta mi se păru, că auș ceva în direcția lui, ca cum cineva ar fi învîrtit încet un șurup. Inima mi se bătea, ascultam, și acel șgomot înfundat se repetă. Mă ridic încet din pat, iaî pistolul în mână și bineșor pe neaușite mă apropiu de cosciug. Aci auș cum în interiorul lui se mișcă un zăvor, și îndată începu a se rădica capacul. Mă cutrefinurai pentru un moment, însă nu era timp de pierdut, și răpede mă aruncaî asupra capacului cosciugului. Nu mai era îndoelă că se afla o ființă vie intr'ensul cu scop necurat; și când mă aședai cu totă greutatea mea d'asupra lui, resună un țipet de durere; — erau degetele ce remaseră între capac și cosciug.

Cel închis se luptă atunci ca să ésa cu forța din neplăcuta sa situație, dar forța lui nu-i ajungea. Eu sedeam greu d'asupra capacului uitîndu-mă împregiur spre a găsi ceva, ca să închid cosciugul, și éta lângă mine o funie bună. Răpede o iaî și într'un minut cosciugul era bine legat. Luaî iute ciocanul și mai bătuî vre-o dece cuie lungi, în tôte părțile, încât era peste puțină d'a mai éși amicul nostru.

Apoi alergaiu la aparat dînd alarma celei d'intăiu stațiunii, cerînd urgent un tren de ajutor, că-cî eram sigur, că accidentul acestei nopți nu se va mărgini la atât.

Stinsei lampa și mă armaî cu un drug scurt de fer. Peste dece minute, aparatul telegrafic îmi spunea aceste cuvinte: „Trenul de ajutor a pornit“ și d'atunci așteptai mersul lucrurilor cu puțină liniște. D'abia trecuseră dece minute, când aușii pași de om, oprindu-se înaintea ușei. După acesta el bătu încet cu mână; eu nu daî nici un răspuns. — „Mihail!“ strigă un glas necunoscut, și când totul remase liniștit, visitatorul nocturn bătea mai tare. Eu tot păstram cea mai adencă tăcere — D'odată auș o lovitură foarte violentă în ușe, încât sări o scîndură din ea, și o mână începu să caute zăvorul brôșcei. Eu mă repeđ asupra mânei și o ținuî strînsă din totă puterea mea. O luptă îngrozitoare se desfășură. Cu totă puterea sa adversarul meu căuta să se smulgă, dar eu l'am ținut ca într'un clește de fer.

În această situație am stat cam dece minute, când musafirul meu nepoftit îmi anunță printr'o înjurătură sosirea trenului de ajutor. Cu sfortările cele din urmă, el încercă încă odată să se smulgă; și decă téma lui îi mărise puterea, nu mai puțin și speranța ce aveam în sosirea trenului de ajutor îmi rădicase și mie puterile. Nu l'am slăbit de loc. În fine, aușii fluieratul locomotivei și trenul sosi. Aușii pași răpedi. „Aci este el“ strigară mai multe voci, și îndată simții, cum prizonierul meu era țîrit afară. „Deschide“, îmi strigă colegul meu dela cealaltă stație. Rețrăsei mîna și deschisei ușa. Tălharul era legat și trîntit jos. Ajutorii mei intrară bucurîndu-se că au sosit la timp.

— „Bun de tot, țise unul, érași un premiu de 500 dolari.“

„Asta nu e tot, mai am un prizonier, — arétînd cosciugul. Unde, unde? Și atunci ne apucarăm să deschidem cosciugul, ceea ce nu era așa de ușor.

— „Decă tôte cosciugele ar fi așa de bine închise, atunci n'ar mai învia nici un suflet.“

În fine, rădicarăm capacul, și fără a lăsa timp pretinsului cadavru d'a se scula, séu d'a întrebuinta revolverul, pe care-l ținea în mână, îl legarăm bine, și privindu-l recunoscurăm pe cel mai periculos tálhar, pentru al căruî cap era ficsată suma de 2000 dolari. (Resbouiul).

Bibliografiă.

Vechiú și nou, versuri de Oonorato Occioni, traduse din italienește de H. Rheinstejn. Sibiu, tipografia lui W. Krafft 1880.

— **Điare noué:** Micul Điar, apare în București, Mercuria, Vineria și Dumineca. Prețul abonamentului în capitală; pe 3 luni lei 4 bani 50, — pe 6 luni 9 lei, — pe un an 18 lei. În Districte: pe 3 luni 5 lei, — pe 6 luni 10 lei, — pe un an 20 lei.